

NAPREJ

Glasiló Socialistične stranke Jugoslavije.

Izhaja razen pondeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana poš. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 12 Din, za inozemstvo 22 Din. Oglasi: prostor 1 × 55 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštnine proste.

A. KAISER:

Amsterdam ali Moskva?

Zemlja se vrti vedno okoli svoje osi in okoli solnca. In človeška misel stoji neprestano pod vtisom razmer in svetovnih dogodkov. Zato je kakor barometer, ki pada in se zopet dvigne.

Ljudska masa valovi sem in tja; danes išče rešitve v tem nazoru, jutri zopet ga proklinja in se oprime drugega. Sto in stoletja pričakuje ta razočarana ljudska masa odrešenika — Mesije, ki naj jo povede iz kapitalističnega suženstva v svobodo. In Mesije ni in ga ne bo, dokler človek ne bo veroval samemu sebi. Najbolj dovteten je proletarec za demagogijo. Demagoški govor ga odvrne od nazora, katerega je imel, demagoški nastop ga tako omami, da začne razbijati to, kar je prej s trudom in muko gradil. Ta, rekel bi lahkomišelnost ga razceplja in zaslepi, da ne najde prave poti, ki bi ga pripeljala k združitvi.

Koliko je danes naziranj, katerih se oprijemlje proletarijat! Verska, narodnostna, socialistična in komunistična orientacija, so najvažnejše, za katerimi drvi proletarijat. Versko in narodnostno orientacijo smo že v mnogih razpravah pokazali kot tako, ki ne more združiti proletariata in ga torej tudi nikakor ne more rešiti kapitalističnega jarma.

Samo dva nazora sta, ki po svojem programu lahko združita ves proletarijat v eno celoto, in sicer socialistični in komunistični.

Socialistični nazor temelji na znanstvenem socializmu, Socialistično gibanje je nujna posledica krivičnega družabnega

reda. Zato bi ta nazor lahko imenovali logični nazor. Vsak človek se zaveda pravic, ki jih ima do družbe in do življenja sploh. Radi premale izobraženosti in vednega valovanja mas je majhna množica ljudi telesno in duševno podjarmila večino — ljudstvo; in mu odvzela najpriprostejše pravice. Človeštvo se je radi tega razdelilo v dva razreda. Razred kapitala se bori za osebno lastnino, razred proletariata pa za enakopravnost. Ker današnji družabni red ni posledica naravnega razvoja, marveč je le zmaga močnejšega nad slabejšim, je povsem logično, da se proletarijat bori zoper tak družabni red. Proletarijat je radi popolne odvisnosti od kapitala duševno jako zaostal in ne more slediti hitremu razvoju tehnike in kulture. Vladanja njegova roka ni večša. Le z izobrazbo si bo ustvaril prve pogoje za veliko delo osvobojenja. Kako naj vodi družbo proletarijat, ki ne zna vladati niti samega sebe, ki menja nazore, kakor veter piha?

Drugi nazor, ki proletarijat lahko združi je komunistični. Bistvena razlika med socialističnim in komunističnim nazorom je ta da stopa socialistični nazor k socialni revoluciji potom socialne evolucije (razvoja), komunizem pa priznava le revolucijo in hoče nasilnim potom spremeniti družabni red. Seveda s tem ne izpolni prvih pogojev za to spremembo. Pred vojno za komunizem niso bila ugodna tla. Proletarijat je treznejše mislil, bil je hladnokrvnejši, dokler ni prišla svetovna vojna, ki je vzbudila v njem vse

strasti in slabosti. Borba za kruh ga je odvrnila od preiščenega protikapitalističnega boja. Zato nudi komunizem proletariatu pač lahko trenutne ugodnosti, ki so pa tudi le izbruh strasti, nikdar pa ga ne more privedi do svobode.

V glavnem je danes proletarijat razdeljen v dva tabora: v socialistični in komunistični, v amsterdamski in moskovski.

Istotako so tudi strokovne organizacije razdeljene v organizacije amsterdamskega in organizacije moskovskega pravca.

Organizacije, ki so včlanjene v Strokovni komisiji za Slovenijo v Ljubljani, so amsterdamske smeri, torej socialistične. Kot take morajo tudi delovati po programu amsterdamske internacionale.

Ali pa tudi v resnici delujejo?

Kakor smo že večkrat poudarjali, so naše organizacije brez cilja in članstvo je vzgojeno brez nazora. So samo strokovne — mezdne. Velika večina je mnenja, da se naj organizacije politično sploh ne udeležujejo. Razloga za to udeležbo sta dva, in sicer nezavednost, drugič pa strah pred odkritim bojem proti komunizmu. Zato vise naše organizacije med dvema stoloma in se povprašujejo: ali na levo ali na desno?

Če gremo na desno, potem se bomo zamerili levici in izgubili bomo članstvo, če pa gremo na levo, bo pa zopet isto. Že to dejstvo dovoli jasno kaže, v kakšnem brezciljnem stanju se nahajajo organizacije. Amsterdam ali Moskva, za prvo ali drugo, se je treba odločiti, kajti srednje poti ni!

FR. ROJEC:

Boj na življenje in smrt.

III.

Naše maksimiranje se je izvršilo na podlagi člena 51. zadnjega zakona o draginjskih dokladah. Prvi odstavek tega člena se glasi: »V slučaju potrebe se pooblašča ministrski svet, da na predlog ministra za finance sporazumno s finančnim odborom zakonodajne skupščine izpremeni ali dopolni ta zakon kakor tudi, da uvrsti službeni kraj v drug krajevni draginjski razred in da prizna službenemu kraju tudi pravico do stanovanjske doklade kateregakoli stanarinskega razreda.«

Reisner je nam pri sejah Osrednje zveze pojasnjeval, zakaj se je napravil ta člen ter zatrjeval, da se bo uporabljal le od časa do časa v izrednih nujnih slučajih, kadar bo treba vsled rastoče draginje ali drugih neugodnosti tu in tam draginjske doklade zopet zvišati in bo to lahko ministrski svet sporazumno z vedno poslušnim zakonodajnim odborom lahko sam storil brez privoljenja in zavlačevanja narodne skupščine. Bil je torej napravljen le

z dobrohotnim namenom, da se v sili hitro pomaga državnim uslužbencem do višjih doklad. Verjetno je, da se prvotno res ni mislilo na kako zlorabo tega člena v škodo nižjih državnih uslužbencev in da se je zloraba izvedla šele pozneje pod priiskom gotovih samopašnih strankarskih okolnosti. Ali to dejstvo stvari ne ublaži. Naše pristransko maksimiranje je in ostane za vse čase barbarsko politično lopovstvo ki kriči vsak dan glasnejše iz tisoč in tisoč grl nesrečnih, v siromaštvu se potaplajočih maksimiranih družin, v nebo po maščevanju na one naše brezsrčne zatiralce, ki so maksimiranje zakrivili in ga še sedaj trdovratno vzdržujejo.

O krivcih hočem tu navesti le nekatere kratke podatke, ki naj služijo naši blagosrčni socialni javnosti v boljše razumevanje in pravično obsodbo cele te zadeve.

Ko so prišli slovenski odposlanci v Belgrad posredovat za razveljavljenje maksimiranja, so jim srbski in hrvatski tovariši takoj pokazali gotove slovenske uradnike, češ, da so ti glavni krivci maksimiranja in vseh po njem povzročene

nih zlih posledic. Isto je potrdil tudi minister Pucelj, ko je nekemu sodnemu uslužbencu v Radovljici brez ovinkov povedal, da se imamo nižji uslužbenci za svoje maksimiranje zahvaliti le svojim višjim uradnikom!

Naši odposlanci so v Belgradu izvedeli tudi razne podrobnosti o maksimiranju. V neki pisarni so jim povedali, da je neki sluga s številno družino dobil večjo vsoto na plači in najnovejših povišanih draginjskih dokladah, kakor njegov neoznani uradni predstojnik. Ta je imel navado, da je dal slugi vselej prvega v mesecu, ko mu je prinesel plačo, dve kroni napitnine. Sedaj pa je sluga malenkostni dar odklonil rekoč: »Gospod predstojnik, zdaj pa več ne potrebujem vaše napitnine, saj imam višjo plačo kakor vi!« To je neki uradnika tako razjezilo da je sklenil maščevati se nad oholim slugo. V ta namen je predlagal maksimiranje draginjskih doklad neuradniških uslužbencev v društvu svojih uradniških tovarišev, ki so potem prenesli njegov predlog v stranko in tam zahtevali, da se uveljavlji.

V organizacijah te neodvisnosti ni vzrok komunistična »neodvisnost«, temveč bolj nerazumevanje položaja. Članstvo v strokovnih organizacijah namreč ne loči socializma od socialistične stranke. Amsterdamska internacionala deluje socialistično, pa ne pod vplivom kake socialistične stranke, marveč po svojem programu. Istotako naše organizacije ne morejo delati po sklepih politične stranke, temveč po socialističnem programu, po programu amsterdamske internacionala. Organizacije nadalje tudi niso nekako »zapiankane«, da ne bi smele vedeti, kaj se v državi godi in kdo državo vodi. Zakone nam dajejo politiki, tudi mezde nam posredno določajo politiki, sploh je vsako krušno kakor socialno vprašanje v najtesnejši zvezi s politikom. Če je vlada in parlament kapitalističen, bodo zakoni povsem naravno tudi kapitalistični, če je gospodarstvo v kapitalističnih rokah, je umljivo, da bodo mezde nizke. Ali nam življenje samo ne da dovolj dokazov za to? Celo pri mezdah se moramo boriti zoper režim!

Ni potrebno prerekati se, kakšnega nazora naj bodo naše organizacije. Obrazložili smo socialistični in komunistični nazor. In če bi tega ne storili, je dovolj, da so naše organizacije pred vojno uspemale v amsterdamski internacionali. Nikakega povoda nimamo, da bi danes zavračali, kar se je izkazalo kot dobro, da bi stali neodločni med dvema stoloma in da ne bi v praksi vedno in povsod delali po amsterdamskem programu. Nikakega povoda nimamo, da bi skrivali naše organizacije pod najrazličnejše krinke.

Amsterdama in Moskve ne moremo zmešati v en lonec; bistvene razlike ju ločijo. V Amsterdamu smo včlanjeni in po njegovem programu bomo delali, če hočemo imeti enoten pokret in enoten cilj v organizacijah. Kar je proti Amsterdamu, to je tudi proti nam. Slepomišljijo le otroci, organizacije pa so življenjsko vprašanje in bodočnost proletariata.

RAZPUST NARODNE SKUPŠČINE.

Danes v četrtek 21. t. m. bo v Belgradu razpuščena narodna skupščina. Veliki župani bodo imenovani že do 30. t. m.

Ni mi znano, če je ta zgodbica popolnoma resnična. V naši Osrednji zvezi so jo kratkoma proglasili za bajko. Vendar je vključ temu močno podobna govorica, ki se je razširila med uradnimstvom po Ljubljani takoj na to, ko smo začeli dobivati najnovejše povišane draginskih doklade. Govorica je obveščala našo uradniško javnost, da dobiva vratar v ljubljanski iustični palači višje službene prejemke nego njegov uradni predstojnik. Takih slučajev pa je še več okrog po Sloveniji. Ta novica je navdala naše uradništvo z veliko nevoljo in še z večjo zavistjo. Začelo je vseprek godrnjati in zabavljati ustmeno in v časopisih, češ, da to nikakor ni prav, da imajo nekateri sluge večje službene dohodke, kakor njih uradni predstojniki. Niso pa uradniki menda resno premislili, da dobivajo sluge te prejemke za svoje nepreskrbljene družinske člane, ne pa zase in da uradniki samci še vedno mnogo lažje izhajajo s svojimi višjimi plačami in višjimi osebnimi dokladami kakor neuradniški uslužbenci s številnimi družinskimi člani, za katere bi imeli dobivati brez maksimiranja le po 20 kron na dan državne draginske podpore.

(Dalje prih.)

KRVAVI SPOPADI V TURINU.

V Turinu so fašisti zaradi nasilne smrti svojega tovariša Dresda odredili mobilizacijo fašistov. Ti so vdrli v delavsko zbornico, v kateri so razvili žalno zastavo. Tekom noči je prišlo do krvavih spopadov med fašisti in delavci, v katerih so fašisti zažgali delavsko zbornico. Po končanih spopadih so fašisti še zasedli komunistični krožek »Carlo Marks« in krožek železničarjev. Na obeh straneh je bilo okoli 15 mrtvih in 20 težko ranjenih.

V RIMU JE BILO ARETIRANIH 400 DELAVCEV.

V Rimu je policija aretirala 18. t. m. 400 delavcev, ki so bili zaposleni pri tvrdki »Aniene« in »Lapi«. Policija je trdila, da so delali pod napačnimi imeni. Po zaslišanju je izpustila samo dva, druge pa obdržala v zaporu. Socialistična stranka je pooblastila za intervencijo poslance Modiglianija, Matteottija in Cavina.

337 MILIJONOV AVSTR. KRON ZA OTROKE DUNAJSKEGA PROLETARIATA.

Holandske strokovne organizacije so dale na razpolago dunajskemu proletariatu za otroke 337 milijonov avstr. kron. S. Anton Hueber se je v imenu avstrijskih strokovnih organizacij zahvalil strokovno organiziranemu holandskemu delavstvu, ki se je izkazalo s svojo solidarnostjo.

Politične vesti.

+ V Osijeku bo pričel izhajati v nedeljo 24. t. m. jugofašistovski list »Budućnost«.

+ V Sarajevu se je vršil pred dnevi shod velikosrbske stranke, ki pa so ga jugofašisti razbili.

+ Belgrajska »Epoha« poroča iz dobro poučenih krogov, da nameravajo vojaške oblasti uvesti — vojaško diktaturo, da je v zvezi z njo tudi imenovanje novih generalov in polkovnikov.

+ Bivši finančni minister Kumanudi je pred svojim odstopom kaznoval zagrebškega bančnika Vinka Zlatarića z globo v znesku 300.000 dinarjev. Kazen je zelo mila kajti Zlatarić je delal mesečno milijardne kupčije. Radikalci nameravajo sedaj proces obnoviti.

+ V Carigradu so se organizirali ruski fašisti, ki so že izdali svoj proglas z naslovom »Vse za Rusijo«. V proglasu pravijo, da se bodo borili neusmiljeno proti vsem sovražnikom Rusije, pa naj bodo že komunisti ali pa socialisti.

+ Madžarske obmejne oblasti so ustavile na meji železniški promet ter ne puščajo nikogar čez mejo brez generalnega državnega dovoljenja. Vzrok tej naredbi ni znan.

+ Nemški industrijec Stinnes je došel v Budimpešto, kjer kupuje časopise. Prišel bo v iste svrhe tudi v Zagreb in v Belgrad.

+ V Varšavi so se vršile 20. t. m. volitve novega predsednika poljske republike. Izvoljen je bil Stanislaw Wojciechowski, ki je dobil 298 glasov. Njegov protikandidat je bil Moravski, ki pa je dobil samo 221 glasov.

+ Angleži v Lausanni se že vesele, da jim je uspela njihova igra s Turki. Te dni je prispel v Lausanno Džafer paša, zastopnik tkz. mezopotamske vlade, ki je pooblaščen, da vodi pogajanja o možulskih petrolejskih vrelcih. Džafer paša je prijatelj Angležev, zato

pa ni dvoma, da bodo pogajanja ugodno izpadla za Angleže.

+ V Airiki pri Tisi-Aza se vrše hudi boji med vstaši in Španci. Dosedaj so bili še vedno odbiti vstaši s precejšnjimi izgubami.

AFERA BELGRAJSKE OBČINE S PLESNIVIM ŽITOM.

V Belgrad je dospelo pred dnevi 80 vagonov žita, ki ga je poslal občini industrijec Majdič iz Zagreba. Občina je pregledala žito ter ugotovila, da je zelo slabe kvalitete ter nezdravo. Zato ni hotela prevzeti transporta žita, pač pa je že zahtevala od »Prve Hrvatske Štedionice« v Zagrebu, naj ji vrne kavicijo v znesku 5 milijonov Din. Majdič bo sedaj najbrže tožil občino za odškodnino.

RABELJ SOVJETSKE VLADE SE JE OBESIL.

V Moskvi se je obesil rabelj, ki je bil dve leti v službi sovjetske vlade. V teh dveh letih je obesil nad 2500 ljudi, med katerimi so bili otroci, dekleta, mladeniči, možje, žene in starčki.

Dnevne vesti.

Stari Radetzki iz Knafeve ulice je zaman primarširal s kapitalno novico, da so guštanske socialiste izvolili guštanski nemškutarji. Med tem časom, ko smo mi druge, njemu podobne Radetzkie, ki so iste novice mobilizirali, naklali in jih žalostno razsekane pustili na bojnem polju, je njegova novica postala namreč že skrajno nemoderna. Torej naj si »Narod« izbere kako drugo snov za pobijanje Zerjavovih nerodnosti, nas pa naj previdno nusti pri tem na miru. Drugače mu ne bomo pomagali noben izmed njegovih dohtarjev, da čeprav bi se posluževal v obrambo »Narodovega« blagra sedaj v petem letu po prevratu nemške štampiljke.

Tekom volilne borbe je »Slovenec« nahrnil sodr. Bernota in Svetka, da sta z denunciacijo pri oblastih izposlovala odpušiti g. Mihevca iz njegove službe pri inšpekciji dela. Oba sodruga sta seveda ukrepila vse potrebno, da bi dala »Slovenčevim« katolikom priliko dokazati to bestialno trditve. 2. januarja se bo vršila pri ljubljanskem sodišču glavna razprava. Na dve reči smo radovedni: 1. kako se bodo »Slovenčevi« tatovi časti skušali izmazati iz blata; 2. kako bodo to vest sprejeli mariborski separatisti, ki so z navedeno »Slovenčev« volilno lumparijo med mariborskim proletariatom delali gnusno agitacijo proti stranki in obema sodrugoma.

Drugi protest. Prejeli smo: »V listu »Naprej« z dne 14. decembra t. l. št. 281. ste priobčili na 4. strani pod naslovom »Svoboda« notico, da so stari socialisti napačno razumevali svobodo. Podtika se njim da so bili sami pijanci, nepošteni ljudje bodisi v moraličnem, kakor tudi v gospodarskem oziru. Da omenimo na splošno, notica je taka da se smatra vse stareše sodruga za ničvredne ljudi. Proti taki nisavi vlagamo podpisani najodločnejši protest. In če je med nami podpisanimi kdo takšen, ga imenujte po imenu. Ne da da nas obrekujete pavšalno in dajete javnosti mietiati da nas sumniči nepoštenega dejanja. Prosimo, da ta naš dopis dobesedno objavite in nad nami storjeno krivico popraviš. — Zagorje, dne 14. decembra 1922. — Melhior Čobal, Jurij Arh. Anton Ule. — Sodr. Čobal se moti, če mi-

šli, da se morajo čutiti prizadete vsi starejši sodrugi. Nikjer ni bilo govora o »samih« pijancih itd. Niti sodr. Čobala nismo mislili vtakniti mednje. Pač pa ga bomo zdaj vtaknili, ko se je oglasil. Pa ne med pijance itd. temveč med njih zagovornike. 1. Ali nam ni sodr. Čobal nikdar očital moralizma? 2. Ali ni nasprotoval našim javnim računom? Saj je s sodrugom F. U. še zdaj pristaš tajnosti in diplomacije! 3. Kar je pa najvažnejše glede na citirano notico, to je tretja točka. Sodr. Čobal ve, da so za vsemi tam navedenimi očitki konkretna dejstva. Vendar ni nikdar nastopil proti njim pač pa je govoril o nekkih nemoralnostih našega tainika o priliki seje Delavske zbornice. Nam bi bilo ljubše, da bi to pisal v »Napreju«, da se more človek braniti. Dalje ve o nesramnih in neresničnih napadih v »Zarji«, pa ni poslal tja nikake podobne izjave. Šele ko se v »Napreju« branimo, šele to mu je neljubo. Pa mu bo še bolj neljubo postalo, če bo stal še dolgo na strani »Zarie«.

Opozorjamo na današnji oglas **Avtomobilne prometne družbe**.

Čevlji za zimsko oreme, močni, topli, posebno priporočljivi za gg. oficirje, lovce itd. se dobe na glavni zalogi tovarn Peter Kozina in Komp., Ljubljana, Breg 20. Kupujte jih dokler še zaloga traja.

Maribor.

Samo par besed. »Volksštima« je hudo domišljava, če meni, da pišemo o njenih nesramnostih z namenom, da bi dobili kakega ubeglega profesorja, Gmajnarja ali Golouha zopet v naš tabor. To misel naj si kar izbije iz glave. — Progressivni davek v resnici ni bilo vse, radi česar je bila mariborska organizacija izključena. To smo mi tudi trdili. — Kar se tiče »lumpov«: vztrajamo na trditvi, da je lump vsak, ki kogarsibodi v blato vleče, a se, postavljen na odgovor, izvija s skrajno naivnimi zagovori in — molkom. Do danes še nismo rekli, da so »Volksštima« gospodje lumpje. Smo pa pripravljene to pred vsem svetom povedati, če bodo še nadalje puščali v svojih bralcih občutek, da sta ss Bernot in Svetek lopova, zato ker »Volksštima« ne bi hotela verjeti, da sta vložila tožbo proti obrekovalcem pri »Slovincu«. Mi se ne bojimo napisati pravega izraza za pravo stvar. Za danes ugotavljamo samo to, da so zelo bistri možgani tisti, ki se upajo misliti, da si more kdo tožbo izlagati ne da bi dal s tem strašno orožje proti sebi.

Iz stranke.

Izšel je **Socialistični žepni koledar za l. 1923**. Lepo in trdno v platno vezan stane samo 12 Din. Vsebina: 1. pesem svobode »Naprej«; 2. mrki solnca in lune l. 1923.; 3. naslovi delavskih uradov; 4. trajni koledar; 5. množilna razpredelnica; 6. pošne pristojbine; 7. razteznost nekaterih teles; 8. različne hitrosti; 9. Premišljevanje o veselstvu (članek); 10. stare in nove mere; 11. dnevnik za dokodke in izdatke; 12. poziv proletarcem; 13. kako k cilju? (Socialistične organizacije.) 14. Davki (članek); 15. vzorec pristopne izjave in razpredelnica progresivnega strankinega davka; 16. Ali — ali (članek); 17. O milosti božji (članek); 18. Esperanto (članek); 19. Lenuhom; 20. priporočljive knjige. — Vsak, ki bo kupil letošnji koledar, ga bo lahko vesel. **Naroča se pri Pokrajinskem tajništvu SSJ in KDZ v Ljubljani, poštni predal 168, osebno v Franciškanski ulici 6.1. (čez dvorišče.)**

Članski sestanek krajevne organizacije Ljubljane se bo vršil v četrtek 21. t. m. ob 8. (20.) zvečer v prostorih uprave »Napreja« s sledečim dnevnim redom: 1. volitev delegata na strankin zbor. 2. Predlogi za strankin zbor. 3. Raznoterosti. — Odbor.

Iz strok. gibanja.

V četrtek dne 21. t. m. takoj po delu se bo vršila v društvenih prostorih seja **centralnega odbora kovinarjev**. — T. O. D. K.

K razvitju zastave kovinarjev v Ljubljani v nedeljo, dne 10. t. m. smo že poročali; prejeli pa smo še sledeče poročilo: Vaš poročevalec je v 282. številu »Napreja« nezadostno poročal o razvitju kovinarske zastave v Ljubljani. Sicer ljubljanski kovinarji ne marajo biti bahači, ne ugaja nam pa nobeno polovičarstvo in za tako smatramo prejšnje poročilo. Saj niti ni bilo razvidno, da je bila razvita zastava podružnice Osrednjega društva kovinarjev za Slovenijo. Radi tega poročamo še sledeče: Proslavo je otvoril sodr. Pastorek, ki je pozdravil vse goste, zlasti pa člane zunanjih podružnic, posebno je veljal njegov pozdrav bratskemu pevskega društvu »Savi« z Jesenic. Po pozdravu in sviranju himne »Naprej« sta sodružica Schleyeva in stari veteran ljubljanskih kovinarjev, sodrug Selan kot zastavonoša, razvila zastavo. Nato smo pod vodstvom podpredsednika sodr. Urankerja zabili 24 spominskih žebļev. Srebro za žebļe sta podarila ss. Pastorek in Uranker, izdelal pa jih je brezplačno ljubljanski zlatar in bivši dolgoletni član ljubljanske podružnice kovinarjev, g. Kajo Delič. Bodi mu zato na tem mestu izrečena javna in prisrčna zahvala! Upamo, da bodo vsi zavedni kovinarji znali v slučaju potrebe za geslo: Svoji k svojim! Po zabijanju žebļev je sodr. botrica privezala trakove, in je sama darovala lep trak z napisom: Idi navzgor iz meglenih nižin, išči svetlobe, ker solnca si sin! Drugi trak ima napis: Naša moč je v zavednosti, dar podružnice. Tretjega je darovala sekcija strugarjev. Nato je zastavonoša dvignil zastavo, jeseniški pevci so zapeli, sodr. Schleyeva pa je imela lep govor. Predsednik se ji je zahvalil za njen trud in izrazil upanje, da ji ga bodo kovinarji poplačali za zavednostjo. Izročeni ji je bil tudi lep šopek cvetlic. Sodr. Schley je nato na kratko razložil pomen zastave, za njim pa je sodr. Golmajer govoril o zgodovini podružnice in priporočal kovinarjem, naj se krepko drže zastave in — organizacije. Kot zastopnik Saveza železničarjev je pozdravil kovinarje sodr. Ravnik. — Zabavo je uvedel orkester »Svobode« iz Šiške. Žal nam je bilo, da niso mogli ostati med nami do konca tudi jeseniški pevci, katerih pesmi smo tako radi poslušali. Spominjali se jih bomo še dolgo in želimo, da bi kmalu spet peli v naši sredi. Ljubljanski kovinarji smo »Savi« poklonili venec v znak hvaležnosti. Zahvaljujemo se tudi vsem ljubljanskim sodružicam, ki so tako vneto sodelovale. — Kovinarji ljubljanske podružnice O. D. K.

Odprto pismo gospodu inž. Alf. Dejaku, vodju Inspekcije dela v Celju. V zadnjem času so pri Westnovi tvrdki v Gaberju začeli delavstvo šikanirati na vse mogočne načine. V glavnem izvršujejo šikane s tem, da kršijo dogovor, ki je bil sklenjen, dne 3. junija t. l. zlasti točko 1. ki se glasi: Stavka se zaključuje, in se priznava zaupniški sistem, ki je bil sklenjen v pogodbi dne 22. novembra 1921., oziroma kakor je objavljen v dotičnem

zakonu, kateri bo izšel te dni. Ker je že izšel zakon, v katerem so zaupniki predvideni (glej § 108. zakona o zaščiti delavcev) se smatram dolžnega gospoda inšpektorja opozoriti, da Westnova tvrdka dejansko ne priznava nikakih zaupnikov več! Poleg tega pa jemlje delavcem pravico združevanja, katera je po ustavi člen 33. kot delavcem ter po členu 14. kot državljanom zajamčena, in po § 35. zakona o zaščiti delavcev Ur. l. 74. z dne 13. julija 1922. predvidena. Zaupnikom, kateri skušajo svojo dolžnost in pravico po § 109. citiranega zakona izvrševati, pa grozijo z takojšnjim odpustom. Vsled nepriznanja zaupnikov in del. organizacije je nastal nered v razdelitvi dela na ta način, da delajo eni delavci po 9 ur na dan 6 dni na teden, ter drugi po 8 ur na dan in 4 dni na teden. Da je delavstvo zaradi takega krivičnega postopanja do skrajnosti razburjeno, mi ni potreba še posebej naglašati. Ker ste gospod inšpektor poklican zato, da ščitite delavce v prvi vrsti v smislu zakona o zaščiti delavcev in po zakonu o inspekciji dela, vas prosim, da ukrenete potrebno poprej, kakor bi prišlo do javnih izbruhov. — A. Leskovšek, strokovni tajnik.

Gospodarstvo.

= **Vrednost denarja.** 1 dolar velja 95 Din, 1 lira 4.90 Din, 1 francoski frank 7 Din, 100 avstrijskih kron 13 par, 100 nemških mark 1.50 Din. V Curihu velja 100 naših kron 1.45 švicarskih frankov.

= **Uprava državnih monopolov** je sklenila naročiti na račun reparacij večjo množino soli v Nemčiji.

= **Češkoslovaško finančno ministvo** namerava povišati bančno obrestno mero ter s tem napraviti konec špekulacijam z valutami in devizami.

= **V Berlinu** je dolar občutno padel. Živila so se v teku enega tedna pocenila za 10 do 25%.

= **Iz Kopenhagna** poročajo, da so živila v Rusiji od 1913. leta do 1. decembra 1922 poskočila za 1 milijardo procentov. Povišanje cen je znašalo 20. septembra t. l. 556 milijonov, 21. oktobra pa že 800 milijonov odstotkov. Zanimivo je, da so cene rudnin v Rusiji višje kakr pa v tujini. Edino drva in še nekatere sirovine so cenejše nego v inozemstvu.

= **Po naročilih londonskih časopisov** namerava ameriški predsednik Harding predložiti zaveznikom dogovor, ki bi nadomestil Versailleski mir. Z omenjenim dogovorom bi se zagisural svetovni mir, obenem pa tudi gospodarska obnova zapadnih in srednjevropskih držav. Angleška industrija bi postala zopet aktivna, Francoski bi bil omogočen gospodarski razvoj, Nemčiji pa razvoj industrije in pristop na svetovna tržišča. V slučaju uveljavljenja dogovora so pripravljene ameriški bankirji posoditi Nemčiji kredit v znesku poldruge milijarde dolarjev. S tem kreditom bi se Nemčija preskrbela s sirovinami in živežem. Dogovor bi seveda temeljil na principu znižanja reparacij in temeljitega sporazuma med zavezniki, Amerika pa bi prevzela garancijo za reparacije. Poleg omenjene vsote pa bi ameriški bankirji kreditirali Nemčiji še zasebno posojilo v znesku 750 milijonov dolarjev, za sigurnost pa bi se zavarovali z običajnimi hipotekami industrije in mest.

= **Produkcija ameriškega surovega železa** meseca novembra je znašala 2.845.000 ton. Naročila za železo v prvem četrtletju 1923. že presegajo milijon ton.

France Kremen.

(Po avtoriziranem prevodu Ivana Moleka.)

»Sodrug Kremen, ko greš doli v spodnje prostore, telefoniraj sprejemnemu odboru, da ne sme pozabiti na spremembo v železniškem voznem redu«, je vpila sodružica Minka Jelena iz bližnje lože.

Tako je bilo, France je tekal semintja po veliki dvorani, znašal stvari in s čela mu je curelo. Bilo je sredi poletja in skozi okna opernega gledališča ni prišla niti najmanjša sapica. France je plezal po visoki lestvi nad odrom in razobešal rdeče trakove. Čutil je, kakor da je v peči, pa trakovi morajo biti razobešeni in pričvrščeni in prav tako tudi velika rdeča zastava nad odrom, dalje bandero pevskega društva »Karl Marks«, prapor Mladinske socialistične lige, bandero krajevne unije strojnikov št. 4717, prapor podružnice tesarske unije št. 529 in zastava Delavske zadruga. In ker ni Kremen nikdar vprašal, če ima kdo pravico, da mu nalaga vsako nerodno delo, in ker je z veseljem izvršil vse, kar so mu rekli, je bila že navada, da so njemu naložili taka dela.

Danes je pa bilo še slabše, kajti člani krajevne socialistične organizacije so bili razburjeni kakor mravlje, ako kdo sune v mravljišče. Najzvestejši sodrugi so pozabili, kaj delajo in so se pogovarjali o dogodkih v Evropi, o katerih so čitali v jutranjem listu. France Kremen bi bil rad poslušal, o čem razpravljajo, ali delo mora biti izvršeno. Stroški današnjega shoda znašajo tristo dolarjev in to vsoto je treba pokriti, pa čeprav znori polovica civiliziranega sveta. In France je plezal po lestvi in krasil oder.

Ko je bilo poldne in so se člani dekoracijskega odbora odpravljali h kosilu, je nekemu hitro prišlo na misel, da voznik morda pripelje knjige, predno se kdo vrne. To se ne sme zgoditi. Nekdo mora počakati in spraviti knjige v red. In ta nekdo je bil France Kremen, ki je ostal v dvorani, dočim so ostali člani odšli, da se pokrepčajo. France sicer ni ostal brez

vzroka, saj je bil v odboru za prodajanje knjig. Pravzaprav je bil v vsakem odboru, v katerem je bilo treba zasukati rokave: v odboru za razdelitev letakov, ki so naznanjali shod, v odboru za naprošanje unijskih voditeljev za sodelovanje na shodu, v odboru za pobiranje prostovoljnih prispevkov med shodom itd. Franceta Kremena pa ni bilo v odborih, v katerih so se člani nekoliko postavili, kakor je bil na primer sprejemni odbor, ki je imel počakati kandidata na postaji in ga spremiti v gledališče. Toda Francetu ni nikdar prišlo na misel, da je on sploh sposoben za tak odbor. Bil je navaden delavec, mašinst, majhen po postavi in slabo prehranjen, škrbav in žuljavih rok, torej človek, ki ga nič ne priporoča za tak posel, dočim so bili v sprejemnem odboru odvetnik, imovit zdravnik in tajnik unije pletilcev preprog, sodrugi, ki so izobraženi, lepo oblečeni in ki se znajo pravilno obnašati, kadar se snidejo s kandidatom.

France je čakal. Ko je voznik pripeljal knjige, je odprl zavoj in razpoložil knjige in brošure v primernih kupčkih na mizo. Knjige s privlačnimi naslovi je položil na vrh, da jih je vsakdo lahko videl. Sodružica Berta Kolarjeva, predsednica odbora za prodajanje knjig, je bila seveda vesela, ko se je vrnila s kosila in našla vse v redu. Nato so prišli člani nemškega pevskega zbora in pevovodja jim je hitro razdelil note za zadnjo skušnjo, dokler je bila dvorana še prazna. France si je poiskal sedež, da sliši petje prej ko vsi drugi, ali tedaj je nekdo iztaknil, da je potrebna stekleničica lepila in France je seveda moral takoj skočiti v bližnjo lekarno, ki je odprta ob nedeljah.

Naposled je France začutil, da je lačen. Pregledal je vsebino svojih žepov in našel sedemnajst centov. Do doma je bilo daleč in sklenil je, da stopi okrog vogala k Tomu na skodelico kave in par prepečencev. Predno je zapustil dvorano, je vprašal, če je treba še kaj pomagati in sodružica Berta Kolarjeva mu je rekla, da naj se požuri, kajti treba bo razmetati letake po sedežih in sodrug Malič bo potreboval pomočnika za razvrstitev stolov na odru.

Dopisi.

Dravograd. Za župana je bil izvoljen sodrug Viktor Pečnik, za podžupana sodr. Mihael Ambrož za občinskega svetovalca sodr. Jože Lužnik — torej sami socialisti. Nasprotni županski kandidat gosp. Verdnik je dobil samo 3 glasove.

Dravograd. »Tabor« prinaša dne 12. dec. na prvi strani poročilo iz Dravograda in trdi, da smo zmagali socialisti s pomočjo Nemcev in nemškutarjev. — Ali niso baš naši demokratje, združeni s klerikalci in narodnimi socialci, hodili od hiše do hiše ter od moža do moža agitirati za svojo listo? Ali niso le s pomočjo Nemcev dobili tri mandate? Ali najdejo med našimi odborniki le enega samega po rojstvu ali prepričanju? Da je pa par poštenih Nemcev oddalo nam svoje gla-

sove je jasno, saj so nam kot mednarodni stranki vendar bližji kakor demokratom, ki so samo z jezikom Slovenci, kadar pa gre proti delavstvu, tedaj znajo in govorijo vse jezike! — Naše prepričanje nam je sveto, ker če bi ga ne imeli, bi se nam prav lahko zgodilo kakor tistemu mizarju, ki je od hiše do hiše agitiral za naše nasprotnike, ko je pa zvedel za izid volitev, je postal na mah drugačen. Opravičeval se je pri naših sodrugih, češ da se je motil v svojih nazorih, da ni bil dobro poučen in da mu je žal, da je z demokrati volil. — Po slabi družbi glava boli! — Vendar ni mož odvrnil od nas nobenega glasu, kakor mislimo. Da pa našim nasprotnikom še bolj jasno dokažemo, da so se oni družili z nemškutarji, ki jih mečejo nam na glavo, naj navedemo nekega čevliarja, ki je po »narodnosti« Nemeč, po

»prepričanju« pa slovenski demokrat! Ta možakar je bil svojčas »Alldeutscher« rotem nekaj časa baie socialni demokrat, danes pa je kot »boljši človek« slovenski demokrat. Svoje zaničevanje nam je hotel pokazati na ta način, da je na svojem hlevu razobesil rdečo zastavo. Tega moža naj si naši Vseslovani kar obdrže, da bodo naši ljudje lahko videli, kje so čisti nazori, kje načela in komu ljudstvo lahko veruje.

Ne zamudite nobene prilike. širiti svoj list! Če si socialist, tedaj je tvoj list »Napreje«. Pridobivaj mu nove naročnike!

Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.
Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).
Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Vsak, kdor hoče vsaj deloma poznati socializem in biti socialist, naj čita knjigo „Socializem in vera“.

Naroča se pri tajništvu SSJ, Ljubljana, poštni predal 168, in stane lepo in trdno vezana 9 Din, brošura — širana pa 7 Din. —

SUKNO

za promenadne in športne obleke

v bogati izbiri

po najnižjih cenah pri

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10.

MAKOVO SEME za potice nudi po nizki ceni SEVER & RO.P., Ljubljana, Wolfova ul. 12.

ŠTAMPILJE
GRAVEUR
ANT. ČERNE
LJUBLJANA
DVORNI TRG 1.
Katalon franko

Božična darila!

A. ŠINKOVIC nasl.
K. SOSS,
Ljubljana, Mestni trg 19.

Automobilna prometna d. d., Ljubljana,

naznanja cenj. občinstvu, da bode vozil autobus na progi

Škofja Loka-Železniki

2krat dnevno, in sicer v soboto dne 23. decembra in v sredo dne 27. decembra, nadalje v soboto dne 30. decembra in v torek dne 2. januarja 1923 s sledečim voznim redom:

odhod Škofja Loka . . . . . 12:15 h, 16:— h

odhod Železniki . . . . . 5:30 h, 13:30 h

Največja zaloga klavirjev in pianin v Ljubljani.

TVRDKA J. DOLENC, Ljubljana, Hilšerjeva ulica št 5

se priporoča za nakup najboljših instrumentov izvrstnih tovarn po najsolidnejših in nizkih cenah.

Raznašalca za mesto sprejme uprava „Napreje“.